

Bijlage 1 - Met Onbekende Bestemming

Inleiding

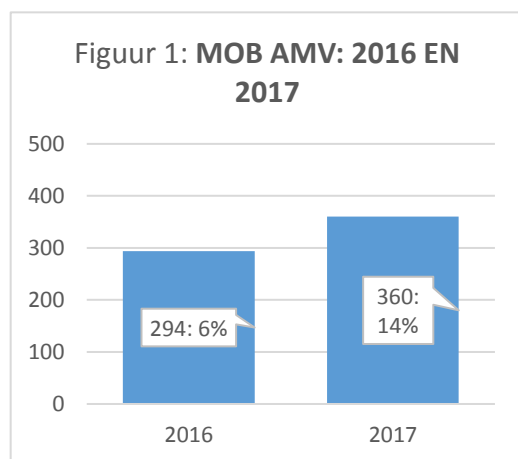
Het vertrek van amv zonder toezicht (Met Onbekende Bestemming, MOB) is altijd een beladen onderwerp geweest. In 2016 betrof dit 294 amv, in 2017 360. Weinig is bekend over welke groepen MOB vertrekken en hoe het hen vergaat. Het beeld is wel dat er aan MOB (en de illegaliteit) risico's verbonden zijn, vooral waar het kwetsbare groepen zoals amv betreft: slachtofferschap van mensensmokkel of –handel, uitbuiting en seksueel misbruik. Daarnaast is de verwachting dat andere groepen die MOB gaan zich schuldig maken aan overlastgevend of crimineel gedrag. Ten slotte zorgen de MOB meldingen voor druk op de keten vanwege de administratieve lasten die hiermee gemoeid zijn en de inzet van opsporingsautoriteiten. Om deze redenen is het van belang meer inzicht te krijgen in (de achtergrond) MOB vertrekken.

Definitie MOB

De termijn waarop een bewoner van een azc/regio-opvang (amv) wordt MOB gemeld nadat hij 2x achtereenvolgens de wekelijkse meldplicht heeft gemist; een bewoner van een pol/poa na het missen van de dagelijkse meldplicht gedurende 8 opeenvolgende dagen; en een bewoner van de gl/vbl na het missen van de dagelijkse meldplicht gedurende 3 opeenvolgende dagen. Het COA geeft dit signaal vervolgens door aan de AVIM. Op het bericht van vertrek AVIM (M100) geeft de AVIM het vertrek en de wijze waarop het vertrek van de asielzoeker heeft plaatsgevonden door aan de IND en het COA.

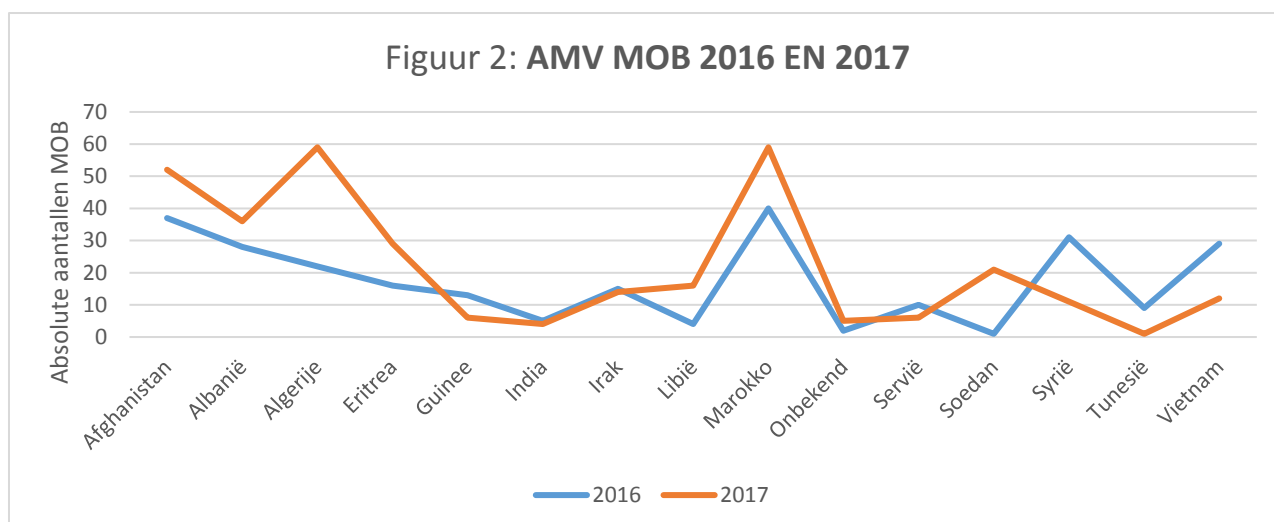
Cijfers

Het aantal bewoners dat MOB vertrekt ligt in 2016 en 2017 niet ver uit elkaar: 294 om 360 (figuur 1). Afgezet tegen de bezetting betekent dat dat in 2016 van de amv 6% MOB vertrok, tegen 14% in 2017, een opvallende stijging.

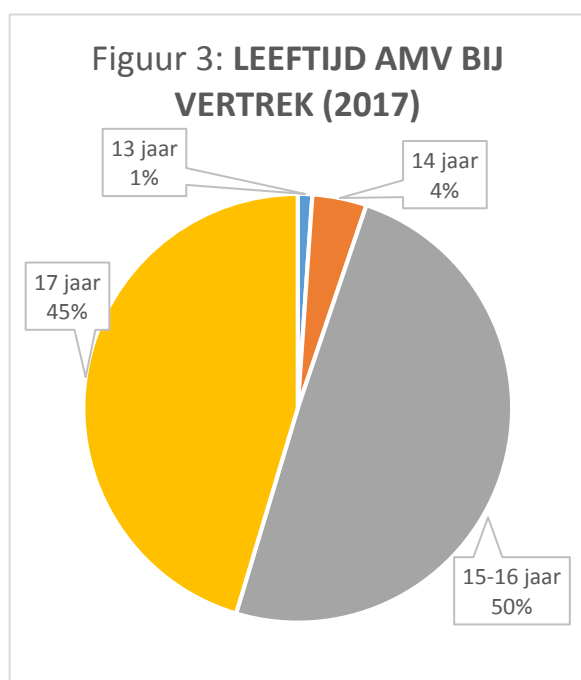

De data is vervolgens nader geanalyseerd op nationaliteit, waarbij een ondergrens van 4 amv die MOB vertrekken is gehanteerd (figuur 2). De top 3 wordt in 2016 gevormd door Marokko (14% van totale aantal amv dat MOB vertrekt), Afghanistan (13%) en Syrië (11%). Opvallend hierin is de groep Vietnamezen, die met hoge aantallen en zeer hoge percentages MOB gaan. Voor 2017 ziet de top 3 er anders uit: Algerije en Marokko (beide 16%), Afghanistan (14%) en Albanië (10%). Ook hier valt de groep Vietnamezen op. Van deze groep is bekend dat zij risico lopen slachtoffer te worden van criminaliteit, waaronder uitbuiting en mensenhandel/mensensmokkel.

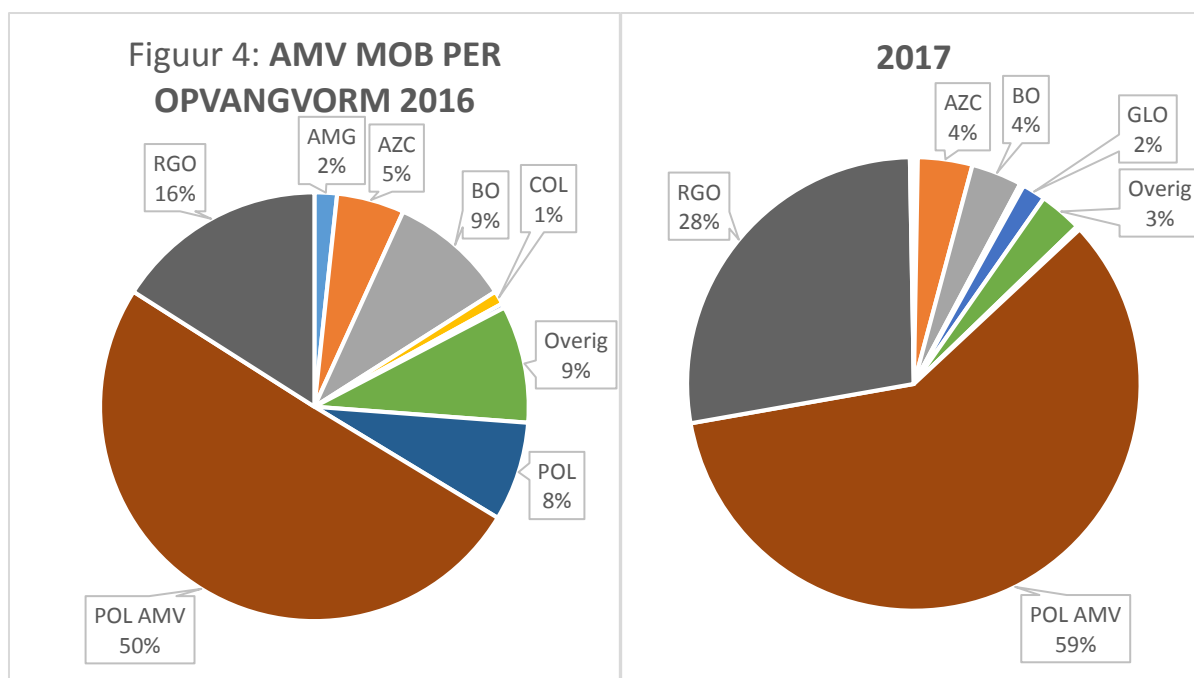
Deze nationaliteiten zijn tezamen goed voor 75% (2016) en 92% (2017) van het totale aantal amv MOB meldingen.

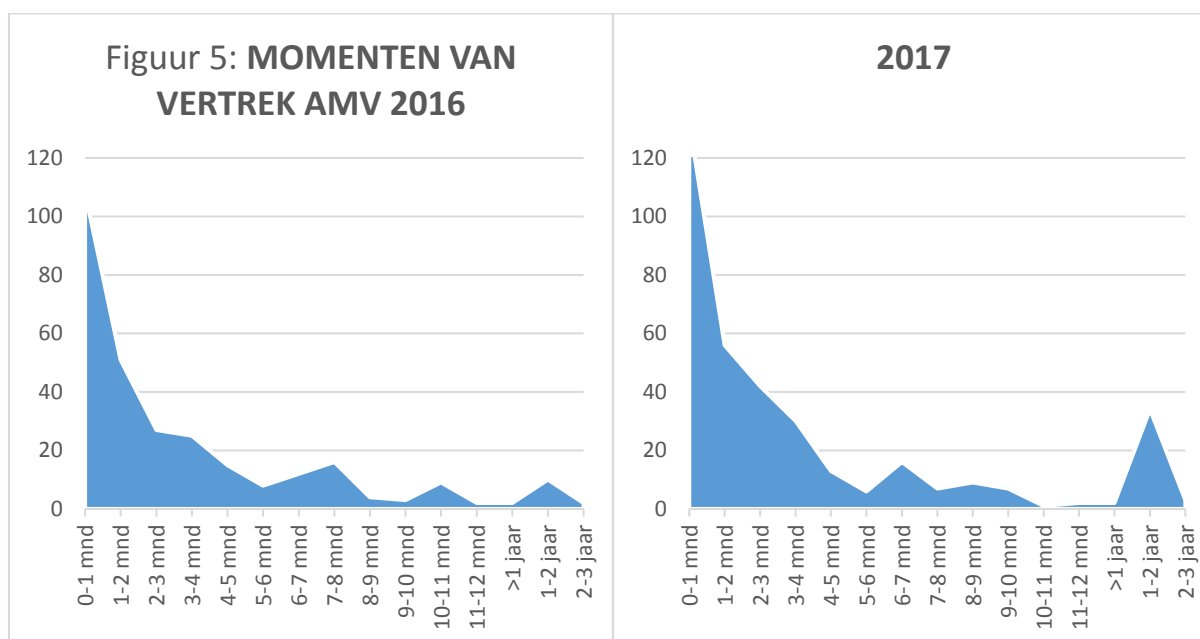
Ook is de leeftijd ten tijde van vertrek bekeken, weergegeven in figuur 3 voor 2017. De groep 15 en 16-jarigen is het grootst, met 50% ook groter dan de groep 17-jarigen.

Vervolgens is gekeken naar de opvangvorm ten tijde van het vertrek, voor amv (figuur 4 voor 2016 en 2017). Voor de overzichtelijkheid zijn hier de opvangvormen met 0% weggelaten, zoals de glo of vbl voor amv. Dat betekent overigens niet dat daar geen amv MOB zijn vertrokken; het betekent simpelweg dat hun aantallen op deze opvangvorm laag zijn in vergelijking met andere opvangvormen. Ten eerste valt op dat het aantal bewoners dat MOB is gegaan vanuit de regio opvang en pol amv sterk gegroeid is, waar de bo en pol gedaald zijn. Daarnaast valt de aanwezigheid van amv op azc en de pol op terwijl er voor deze doelgroep specifieke opvangvormen zijn.

Vervolgens is gekeken naar de gemiddelde doorlooptijd bij MOB (figuur 5). De bulk van de amv (72% in 2016 en 2017) die MOB vertrekt doet dat binnen 4 maanden. Opvallend is de piek rond 1-2 jaar, vermoedelijk heeft dit te maken met het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, wanneer het recht op opvang voor amv vervalt.

Waar komen personen die MOB gaan terecht?

Ketenpartners en interne en externe experts benoemen een aantal factoren die een rol speelt bij het vertrekken MOB. Zo noemen zij vaak het doorreizen naar familie in het buitenland of om zich in het gewenste land te vestigen, het voorkomen van uitzetting bij afwijzing asielaanvraag of vermoeden op afwijzing, en het vertrekken om ongewenst gedrag te vertonen en/of strafvervolgning te voorkomen. Daarnaast is het een mogelijkheid dat bewoners geronseld worden voor uitbuiting, inzet in het criminele of seksuele circuit. Cijfers hierover ontbreken, maar naar verwachting komt een groot gedeelte van de bewoners die MOB vertrekt dan ook in de illegaliteit in Nederland terecht. De meesten van hen komen niet in beeld van de autoriteiten, tenzij zij op een manier 'tegen de lamp lopen'. In dat geval zien ketenpartners bewoners die MOB vertrekken op een aantal manieren terug.

Duidelijk is wel dat dit vooral beelden betreft, voortkomend onder andere uit een combinatie van krantenartikelen, een enkele teruggekeerde asielzoeker die zijn verhaal doet en signalen uit de uitvoering. Er is geen wetenschappelijke literatuur of data om deze beelden te onderbouwen. Wel valt op dat de volgende factoren en redenen veelal terugkomen.

Criminele circuit - daders

In een politie onderzoek van 2017 zijn de databases van het COA, de DT&V en de politie bekeken met betrekking tot volwassen bewoners die MOB vertrekken. 8% van deze groep was terug te vinden in het politieregistratie systeem als verdachte, betrokken bij in totaal 2.945 strafbare feiten. Van deze misdrijven betreft 43% high impact crimes (overval, woninginbraak, straatroof en geweldsmisdrijven), 6% zware misdrijven (onduidelijk hoe deze categorieën gedetineerd is) 0,2% mensensmokkel. De meeste verdachten zijn geregistreerd zonder connectie met andere verdachten. 50% van de verdachte MOB'ers zijn veilige landers. Meer dan een derde van de verdachten was 18-25 jaar, bijna een vijfde was ouder dan 36 jaar (19%). Meer dan 10% van deze verdachten zijn binnen 1-4 weken na het starten van de asielprocedure MOB gegaan, wat kan betekenen dat zij met een bepaalde reden naar Nederland zijn gekomen. Meer dan 50% van deze verdachten vertrekt MOB tussen 4-25 weken, belangrijkste nationaliteiten daarbij: Albanees, Algerijns, Georgisch, Marokkaans, Oekraïens, Kosovo, Iraakse, Libische.

Verder is gesproken met het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC), dat zich bezig houdt met de aanpak van georganiseerde criminaliteit; zij menen dat de criminelen die zich bezig houden met ondermijnende criminaliteit rekruteren onder kwetsbare groepen in de samenleving, waaronder illegalen. Een rondgang langs de Regionale Informatie- en Expertisecentra moet hen meer informatie opleveren. Wel viel hen het grote percentage MOB'ers van Albanese afkomst hen op; het LIEC krijgt namelijk signalen uit bepaalde regio's over een grote toename van Albanezen in de georganiseerde criminaliteit.

Criminele circuit – slachtoffers

Daarnaast is de verwachting dat sommige groepen die MOB vertrekken risico lopen slachtoffer te worden van criminaliteit. Zo ziet de Koninklijke Marechaussee in hun cases veel minderjarige Nigeriaanse meisjes voorbij komen in de illegale prostitutie, die MOB zijn vertrokken van COA locaties. Hetzelfde geldt voor Afghaanse jongens, die als 'dancing boys' worden ingezet en misbruikt worden. COA-medewerkers uit de uitvoering herkennen de signalen van Nigeriaanse en Mongoolse meisjes die initieel aan het begin van het weekend verdwijnen uit de opvang en op maandag met mooie spullen terugkeren. Later verdwijnen zij helemaal en worden ze MOB gemeld. Ook gaan er verhalen rond over Vietnamese amv die MOB gaan uit de Nederlandse opvang en in het Verenigd Koninkrijk gearresteerd op hennepplantages.

Daarnaast lopen ook groepen afkomstig uit kwetsbare landen risico om uitgebreid te worden, ook door mensen met dezelfde nationaliteit als zij. Een aantal kwetsbare landers was ook terug te zien in de cijferanalyses hierboven: Afghanistan, Eritrea, Guinee en Vietnam.

Nogmaals, dit betreft casuïstiek en beelden, geen harde data.

Maatschappelijke opvang

Ten slotte is in samenwerking met de Federatie Opvang een uitvraag uitgezet met de vraag of maatschappelijke en vrouwenopvang (voormalig) asielzoekers terug zien en wat ze weten van hun achtergrond. De resultaten van deze uitvraag zijn naar alle waarschijnlijkheid half juni bekend. De verwachting is dat ook bewoners die MOB zijn vertrokken terug komen in deze opvang.